

MUZEJ U ZAJEDNICI – ZAJEDNICA U MUZEJU

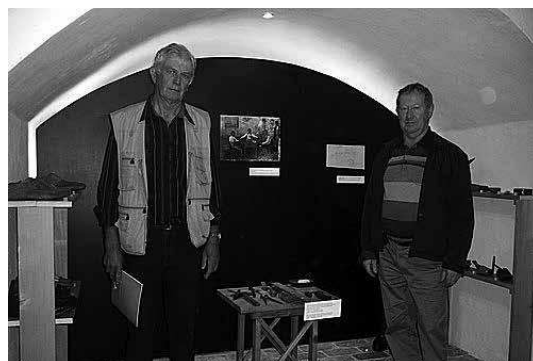
MIRJANA MARGETIĆ □ Etnografski muzej Istre / Museo etnografico dell'Istria, Pazin

sl.1. Djeca i roditelji na igraonici u muzeju, ožujak 2014.

Snimila M. Margetić

sl.2. Postolari-suradnici na izložbi, travanj 2013.

Snimila M. Margetić

Etnografski muzej Istre/Museo etnografico dell'Istria¹ županijska je ustanova koja predstavlja etnografsku baštinu Istarskog poluotoka. Smješten je u središnjoj Istri u, gradu Pazinu, u srednjovjekovnom Kaštelu. Upravo je taj Kaštel magnet za mnogobrojne posjetitelje koji su impresionirani njegovom očuvanošću, veličinom i poviješću. To su uglavnom dnevni posjetitelji (turisti) koji dolaze u Pazin i čine većinu ukupnog broja posjetitelja na godišnjoj razini. Znatian broj posjetitelja čine i grupe učenika, osobito nižih razreda osnovne škole jer je posjet Muzeju dio njihova nastavnog programa.

Ono što je izazov za muzejske djelatnike jest pitanje kako animirati domaće posjetitelje, ponajprije one iz Pazina i bliže okolice, za posjet Muzeju. Naime, Pazin je relativno mali grad (oko 5000 stanovnika), a povezanost s okolicom javnim prijevozom dosta je loša. Oni koji jednom posjete Kaštel, malo se kad u nj ponovo vraćaju ako nisu iznimno snažno motivirani. Stoga se EMI/MEI treba što više povezati sa zajednicom kako bi ga na taj način prepoznala i lokalna sredina. Malim koracima nastojimo postati muzej u zajednici.

Da bismo to postigli, nužno je uspostaviti interakciju s drugim institucijama, s civilnim udrugama, folklornim društvima, odgojno-obrazovnim institucijama (koje nisu nužno samo škole) i sl. Ako njihovi članovi unutar programa koji im se nude prepoznaju muzej kao mjesto socijalizacije i kontakata ili kao platformu putem koje mogu izraziti svoju kreativnost, tada će oni kao zajednica naći svoje mjesto u Muzeju. Programi koji se održavaju u suradnji s lokalnom zajednicom tematski su prilagođeni različitim dobnim i interesnim skupinama.

Najmlađi u Muzeju

EMI/MEI održava uspješnu višegodišnju suradnju s odgojno-obrazovnim ustanovama (školama i dječjim vrtićem), koje redovito sudjeluju u muzejsko-edukativnim programima. To su prepoznali i učitelji odnosno odgojitelji jer oni sve češće i sami iniciraju suradnju u kojoj Muzej sa svojim programima ima mjesto važnog partnera u učenju.

Tako su se odgojiteljice Dječjeg vrtića *Olga Ban*, u želji da obogate nastavni sadržaj za svoju odgojnu skupinu, obratile Muzeju s upitom za osmišljavanje programa tematski vezanoga za stare igre. U suradnji s muzejskom pedagoginjom, osmišljen je interaktivni program *Igramo se staro*. Osnovni motiv programa bilo je upoznavanje djece s kulturnom baštinom zavičaja putem tradicijske igre i uz pomoć starih igračaka.

Program se održavao od studenog 2013. do veljače 2014., a organiziranjem radionica i igraonica te postavljanjem izložbe ostvareni su zacrtani ciljevi. Prvi je cilj bilo *upoznavanje djece s kulturnim identitetom* – posjet djece Muzeju, gdje im je muzejska pedagoginja pokazala igračke iz fonda Muzeja i u razgovoru ih upoznala s tradicijskim igrama. *Stjecanje novih znanja i vještina* program je u sklopu čijih su igraonica i radionica održanih u vrtiću djeca naučila igru školice i usvojila izradu stare igračke – zvrka. *Interakcija djece i roditelja* radionica je na kojoj su mali etnolozi / djeca-istraživači kroz igru i uz pomoć miniupitnika od roditelja dobili odgovore na pitanja o njihovim omiljenim igrama iz djetinjstva. Roditelji su također svoje stare igračke posudili za zajedničku izložbu. Realizacija projekta imala je svesrdnu potporu roditelja, koji su se u velikom broju odazvali na suradnju. Stoga je glavno druženje u povodu završetka projekta održano u Muzeju na Međunarodni dan žena kako bi djelatnici i djeca zahvalili roditeljima na potpori.

1 U daljnjem tekstu: EMI/MEI.

2 Obilježavala se 2013. g.

Pazinske zgodbe šegrta Hlapića

U povodu 100. obljetnice izlaska knjige *Čudnovate zgodbe šegrta Hlapića*², EMI/MEI i Gradska knjižnica Pazin zajednički su organizirali program za posjetitelje Muzeja i korisnike Knjižnice. Zahvaljujući toj knjizi, koja je sastavni dio školske lektire mnogih naraštaja, nastojali smo spojiti kulturu čitanja i upoznavanje kulturne baštine. S obzirom na to da je glavni junak te priče šegrta Hlapić, EMI/MEI je izložbom o postolarskom obrtu *Postolari bez cipela* upoznao posjetitelje s tim obrtom koji je do 1950-ih godina postojao u gotovo svakom istarskom gradu. U realizaciju izložbe aktivno su se uključili pripadnici lokalne zajednice iz Pazina (postolar N. Blagonić, umirovljeni postolar L. Jekić, kovač D. Žufić), Vodnjana i Pule. Postolar iz Pazina ugostio nas je u svojoj radionici te omogućio učenicima trećih razreda da se u neposrednom kontaktu upoznaju s tim obrtom. Gradska knjižnica predstavila je stara izdanja knjige *Čudnovate zgodbe šegrta Hlapića* te je u suradnji s Društvom Naša djeca održala predstavu Kazališta sjena pod naslovom Šegrta Hlapić iz drugog kuta.

Aktivnosti vezane za taj projekt održavale su se mjesec dana, a objavljen je i katalog u kojemu je predstavljena izložba Muzeja, predstava te radovi učenika trećih razreda s temom *Hlapić u Pazinu*. Uspješnost projekta bila je rezultat dobre suradnje Muzeja s pojedincima (privatnim kolekcionarima, obrtnicima) te drugim ustanovama (Gradskom knjižnicom i Osnovnom školom) i udrugama (Društvom Naša djeca).

Ovčari – maškare iz Katuna Lindarskog

Manifestacija *Noć muzeja* svake se godine održava krajem siječnja. Kako su većina posjetitelja EMI/MEI-ja strani gosti koji uglavnom dolaze u ljetnim mjesecima, to je bila prigoda za osmišljavanje programa isključivo za domaće posjetitelje, točnije, za lokalnu zajednicu. Iz dosadašnjeg iskustva pokazalo se da teme koje se odnose na njih bilježe najveći odaziv i najbolju reakciju. Stoga smo, s obzirom na to da se manifestacija održavala na početku pokladnog razdoblja, dali priliku stanovnicima Katuna Lindarskog da se predstave široj zajednici. Potaknuti brojnim sudjelovanjima na smotrama maskiranih skupina, na kojima se pojavljuju još od 1987. g. pod nazivom *Katunjski mačkari*, željeli su, kako sami kažu, izvornim maskama prikazati svoje mjesto. Tako su početkom 2000. godine obnovili tradicijske maske – *Ovčare* i ophod svog kraja. Osnova za rekonstrukciju maske bila su kazivanja najstarijih članova koji su se toga još sjećali, a cijela je zajednica sudjelovala u toj akciji. Neki su prikupljali podatke, a neki nabavljali materijale i šivali odjeću. Jedno od odstupanja od tradicije jest pridruživanje ženskih članova maskiranoj skupini. *Ovčare* su, prema tradiciji, činili samo muškarci, koji su preuzimali i ulogu žena u skupini. Prilikom rekonstrukcije tog običaja žene su također željele sudjelovati u ophodu pa su same preuzele svoje uloge.

Nažalost, zbog uurbanog načina života i obveza, *Katunjski mačkari* su 2009. prekinuli kontinuitet ophoda. Izložbom i predstavljanjem u Muzeju pokazali su koliko značenje imaju za svoju malu zajednicu, što se potvrdilo i velikim odazivom pazinske publike, ali i posjetitelja iz okolnih mjesta. Zajednički rad kustosica EMI/MEI-ja i pripadnika dijela te skupine potaknuo ih je da se opet okupe i, eventualno, krenu u ophode. Posebno zanimanje pokazali su mlađi članovi, što daje veliku vrijednost toj suradnji jer, kako su neki od njih i sami rekli – vrijeme je za smjenu generacija.

Rad na ovoj manifestaciji (ali i na prva dva spomenuta projekta) pokazao je da polako uspijevamo biti muzej u zajednici, ali i da je ta zajednica sve više u muzeju.

Primljeno: 30. lipnja 2014.

MUSEUM IN COMMUNITY – COMMUNITY IN MUSEUM

The Ethnographic Museum of Istria is a county institution that presents the ethnographic heritage of the Istrian peninsula. It is located in central Istria, in the city of Pazin, housed in the medieval Castello - Kaštel. In fact the Castello is itself a magnet for many visitors who are impressed by its state of preservation, size and history. The challenge of museum workers is how to encourage the domestic visitors, above all those from Pazin and the nearby surroundings, to visit the museum. Pazin is a very small city (with a population of about 5,000), and its connection with the surroundings by public transport is quite bad. Those who visit the Castello once seldom return, unless they are quite well motivated. Thus the EMI tends to set up connections with the community as much as it can in order to be recognised by the local setting. With small steps, we are endeavouring to be a museum in a community.

Marking the centenary of the publishing of the book *Apprentice Hlapić*, EMI and the Pazin Municipal Library have organised a programme for visitors to the museum and users of the library. Thanks to this book, which has for generations been a set text in schools, we have attempted to combine reading culture and knowledge of the cultural heritage. Taking its cue from the hero of the book, EMI through an exhibition of the shoemaker's trade *Cobblers without Shoes* familiarised visitors with this trade, which up to the 1950s existed in almost every Istrian town. Members of the local community (cobbler Mr N. Blagonić, retired cobbler L. Jekić and the smith D. Žufić) of Pazin, Vodnjan and Pula took active parts. A cobbler from Pazin welcomed us to his shop and enabled third grade schoolchildren to get acquainted with this trade on the spot. The Library presented old editions of the book *The Marvellous Adventures of Apprentice Hlapić* and in association with the Our Children Association put on a shadow theatre performance – *Apprentice Hlapić from Another Angle*.

sl.3. Radionica izrade pokladnih ukrasa, siječanj 2014.

Snimila M. Margetić

sl.4. Detalj s izložbe *Ovčari – maškare iz Katuna Lindarskog*, siječanj 2014.

Snimila M. Margetić